

Luceafărul

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

65 DE ANI DE LA FAURIREA P.C.R.

PARTID AL DEMNITĂȚII

Actul făuritor de acum 65 de ani... Partid al demnității.

mai ales ideea de demnitate în seama și sub imolacii... transformări esențiale s-au produs în geografia țării și ele fac buni optimi de lezătură cu propria noastră condiție.

Partid al demnității... transformări esențiale s-au produs în geografia țării și ele fac buni optimi de lezătură cu propria noastră condiție.

transformări esențiale s-au produs în geografia țării și ele fac buni optimi de lezătură cu propria noastră condiție.

transformări esențiale s-au produs în geografia țării și ele fac buni optimi de lezătură cu propria noastră condiție.

transformări esențiale s-au produs în geografia țării și ele fac buni optimi de lezătură cu propria noastră condiție.

Desen de Ilie Florin

SUB SEMNUL CONGRESULUI IX

Timpul nostru cultural

Orizonturile politice ale culturii sînt îndoite nesocotite de „sociologia beletistică” beletistică... unor esecuri repetate în a elimina factorul social din teoriile lui estetice beletistice.

vorba despre cartea, unică în felul ei, în care se îmbină sensibilitatea cu erudiția, spontaneitatea intuiției cu exegeza surselor... „Fascinația începuturilor”, sub semnul căreia este realizată secțiunea I a cărții deschide miraculoasa poartă către stratul cel mai adînc al sinelui nostru istoric.

Ilie Bădeșcu

Continuare în pag. a 7-a

În acest număr: ● Cărți și eroi contemporani ● Dicționar român de idei și sentimente ● Poezia angajării.

ATITUDINI

nițial, mărturisim cu sinceritate, am fost intrigat de modul admirativ în momentul apariției în cadrul literaturii noastre a primelor metamorfoze semnate de scriitorii români buni cunosători ai experimentelor europene, în special franceze, ale acestui domeniu.

generală era (și este) că mai important este cum scrie și nu ce scrie autorul. Din text a început să dispară epul, personajul nu mai este personaj, funcțiile principale ale romanului aproape că nu mai există.

ROMANUL RĂMÎNE ROMAN

A.I. Zăinescu

Revoluție și continuitate

În istoria milenară a poporului nostru, Partidul Comunist Român și-a asumat misiunea de a săvîrși cea mai amplă și mai profundă mutație revoluționară, destinată să asigure națiunii române posibilitățile exprimirii și valorificării la o scară fără precedent a marilor ei capacități.

Ceea ce se cuvine subliniat cu vigoare este abordarea nouă pe care Partidul Comunist Român a adus-o în această direcție, începînd cu acel istoric al IX-lea Congres al său. Valorificarea moștenirii culturale, într-un sens atât de larg încît ea se confundă cu moștenirea istorică, nu s-a mărginit numai la reevaluarea critică și apoi la preluarea aspectelor ce-și păstrau valabilitatea în noile condiții istorice.

Fl. Constantiniu

Continuare în pag. a 6-a

Antologia Luceafărul

POEZII ȘI PARTIDUL

Prin simplitate

Prin simplitate totul ajunge la omagiu, și mormurul și gîndul și răzvrătirea firii, învesmintind sublima figură a iubirii; striviți ca pe o muscă petitul din adagiu.

Prin simplitate totul se schimbă-n prosopăt fruct cu neteda-i poajhiță mustind de transparență, cu simburile noble: sîrît și chințesă, tîind în carnea poamei ovalu-i apeduct.

În fruct-acesta colții sălbatice de sacal se voru crăpa în două, dar nu de bătrînețe, căci simplitatea duce la culmile mărețe care întrec grosimea domoaiă a unui deal.

Ce simplă e lumina venită de la munte, ce simplu e ciocanul cînd cade pe ilău, ce simpli fungeii opriți în pârul tîu, și zimbelele tale ca niște scoici mărunte!

O, de-aș putea la ținta aceasta să ajung, păstrînd oricîrei lapte adînc strălucire, o, de-aș putea în cîntec să aflu dăruire și să aud cum sună ecoul lor prelung.

Virgil Teodorescu

Sunetul păcii pe pămînt

Sunetul pur al unui timp, esența sa exprimată plener și judecată sub zodia de foc a istoriei, a fost întotdeauna creația. Ei îi este dată să flizeze în constința umanității o epocă, definind-o. Creația tehnică și artistică — iată cele două brațe puternice ale aceluiași trup care este al întregii omeniri.

„Exprimînd voința și aspirațiile întregului popor român, angajat cu toate forțele sale în înfăptuirea unui amplu program de dezvoltare economică și socială a țării pe calea progresului și civilizației, Marea Adunare Națională reafirmă în mod solemn hotărîrea de nerămurată a României de a acționa cu toată fermătatea pentru înlăturarea periculozității de război care

Gabriel Iuga

Continuare în pag. a 7-a

Reportajul ca mărturie de conștiință

gîm pină nu demult controversat, refuzînd din capul locului să fie catalogat într-un loc anume și fiind în genere circumscris așa-zisei literaturi de frontieră (la confluența documentului cu ficțiunea), reportajul are la noi o îndelungată tradiție, bogată și diversificată pe arii largi în deosebi în ultimele patru decenii, grație atât surselor de inspirație, spectaculoase numeric, cît și apariției unor noi generații de autori ce s-au consacrat lui.

pină la un punct cu aceea de reporter, gazetăria dovedindu-se a fi pentru toți Arghezi, Iorga, Gala Galaction, N. D. Cocea, Cezar Petrescu, Camil Petrescu, apoi Calinescu, Felix Aderca, Zaharia Stancu, F. Brunea-Fox, Alexandru Sahia, Tudor Teodorescu-Braniste, Ion Călugăru, Mircea Grigorescu, George Ivascu, Geo Bogza, Mihail Beniuc, Eugen Jebeleanu și — un foarte tîrziu cîmp de acumulare a unor idei, teme, subiecte etc., pe de o parte, dar și de perfecționare a modalităților de investigație a societății și psihicului individual: din aceste căutări și confruntări cu realitatea imediată cel mai mult dintre scriitorii și publiciști vor dobîndi, ulterior, capacitatea de a aborda în propriile opere medii și „teme” de acută și directă tanzență cu însăși societatea timpului, căruia aparțineau autorii, autenticitatea și verosimilitatea scrierilor, impunînd opere dincolo de „limitele temporale”.

Fără îndoială, lipsit de precedent (desi, sub raport creativ, ca modalități și mijloace îl continuă pe cel de dinaintea celei de a doua conflagrații mondiale), prin amploare, dar și prin noile lui căutări, reportajul de după Elberare cunoste o adevărată resurrecție, concretizată, timp de trei decenii, în cărți de cele mai diferite faturi, abordînd, practic, aproape toate mediile sociale, pe întregul acestui gen fascinant avîndu-l pe... Fără îndoială, lipsit de precedent (desi, sub raport creativ, ca modalități și mijloace îl continuă pe cel de dinaintea celei de a doua conflagrații mondiale), prin amploare, dar și prin noile lui căutări, reportajul de după Elberare cunoste o adevărată resurrecție, concretizată, timp de trei decenii, în cărți de cele mai diferite faturi, abordînd, practic, aproape toate mediile sociale, pe întregul acestui gen fascinant avîndu-l pe...

Adrian Dafir

Continuare în pag. a 2-a

Florentin Popescu

Continuare în pag. a 2-a

Omul unui ideal

Privind lumea cu un fel de obiectivitate sensibilizată, Nicolae Moromete din Marele singuratic al lui Marin Preda...

Implicat și este admis în drama istorică pluralistă mai întâi ca un creator apoi numai ca temă a creației în sine, a acelei creații careia el nu-i mai poate înțelege întotdeauna rațional...

CĂRȚI ȘI EROI CONTEMPORANI

putea numi nivelul indefinitului, nu însă și la acela al definitului. Simina Golea aducându-i lui Nicolae marele dar, marca iubire cuvenită unei vieți omeneste...

Parfecul dramatic și puritatea acestui personaj vin poate și dintr-o fuziune de multe ori neprevăzută a valorilor de calm, de stilism liric, sentimental și uneori ironic cu acelea de trepiditate condensată, de febră continuă...

Indiferent de faptul că viața lui Nicolae Moromete va avea sau nu un epilog conștient amplificat de el însuși, un epilog în care eternul feminin, sugerat în epilogul din carte în persoana inginerului zootehnist Păcășii Nicolae...

Gh. Negrea

Accesul la istoria adevărată

Personajele lui Ion Lăncrănjan au o viață interioară densă, tensionată, care le apropie de esența simbolică a lucrurilor...

ce reface ideea rătăcită, și elementele de discontinuitate; pilonul și goul istoric, structurile în reșezare. Clasa țărănească trăiește mari pierderi pe care „suferința urmașilor” le înregistrează...

Spiru Chintilă: „Constructorii”

reflectă în conștiința binele și răul — mai ales pe firul răului menținând curajul; el străbate anii tulburi de după răzoi oprindu-se insistent în vestigiul dogmatismului — cu amintirea culturii românești progresiste antebelice...

Nicolae Georgescu

Antologia Luceafarului

POEZII ȘI PARTIDUL

Medalie contemporană

Comunistului

Trecind inițial mult rivine praguri, din noaptea spre lumina înflorită, ești țara ce pe sine s-o gîndi...

Dintr-unul vii cu fața suptă, palidă, cutremurat de dor din rădăcini, cu fulgere-n tiparele de cîini, trimis dar și stăpin peste răscoală.

Din celălalt îți faci îndătinare, legindu-ți undă vie de cei vii, mereu la fel de fericiți să fii pe cit sint toți, și-n parte, fiecare.

Biografia ta e a multîmii, urzită-n harta deas-a tuturor cu fir de sînge recunoscutor culorii, datinei și frăgezimii.

Nu cumpăni nimic — doar pentru tine și dăruie fiind fără popos acelora ce-alături le-ai rămas în sufletul oricărui om și-e bine.

Și celui ce-și urmează-adinc poporul, și lui care-și urmează-adinc poporul, și-n totdeauna numai lui fidel, i-e dat să-i fie și conducătorul.

Grigore Hagiu

Contemporani

Minuni de adîncime, neașteptate încă, pereți de-ogîlni, răsfrîngeri fără sfîrșit lucind — secretul de intrare și-nțoarcere în timp, firul de pași în bolta mai adîncă, stătuile ce-lăture ce-au îndrăznit, ungherul cu larva de planetă, chemându-te să fii inițiu care-atinge cu minile lui cerul.

Dar deodată bolta, lărgindu-se-n lumină, invite scîlțoșoare orbulele cu noi — și lumea răsuțită pe căsuțe ni-i vecină și cresc grădini prin mîntui zburîndu-se de ploaie, și trenuri lungi despăci, cu treceri paralele pustii ce așteaptă semnele de rod și clocotesc cupole și poduri de oțel și stoluri mari, de aște, ne cheamă în exod.

Și nu ne înfloare clepsidra care cerne iubirea împreună cu ura, din nisipuri, și nu dormim cu visul pe leneviri de perne, cînd totul se discerne în mii și mii

de chipuri, și nu credem că drumul ales se va sfîrși, și firul vieții proprii l-am și uitat

de-o vreme, Ci, ajungînd la capăt, abia se va ivi o altă lume și mai frumoasă, să ne cheme.

Trei suri lucind deodată cu fulger interpus, și iotă — mii de drumuri mă-neadnă și viața, labirintul și-l urcă tot mai sus, dar firul de izbîndă rămasu-mi-a intrat îmbogățind răsfrîngeri mereu în Timpul meu, că nu ne curmă drumul pereți de verticale tășuri de secure sfîrșitului de cale.

Vreau, celor care sintem un semn că am trecut de-a lungul urii și al dragostei, să las. Și inima, în fire de ura-nceput. Fir de cîntare-i numai, în urma noastră-acum.

Trecem fără sfială, cu fiecare pas pierzîndu-ne pe noi, pin' răminem ecou la capătul de vîrstă, sub largile cupole viața ne-ntreruptă născîndu-se din nou.

Victoria Ana Tăușan

Aprinsul luminii

Strămoșii se învelesc cum cu numele lor; un cîrd de flăcări imi taie calea neașteptat.

Mi-e rudă cuvîntul de muncitor, drumul oțelului cu drumurile mele în brațe s-a luat.

Sînt grăbit, calc de-a dreptul pe sete; stелеle rup din mine vreascuri pentru locul lor cîta vor.

Salopeta cu sudorează știe să se imbețe, oțelul dă bună-zăua tare în dreptul oamenilor.

Port hainele tulburi pe mine — nu-mi pasă; mă deprind să culeg timpul delatolat.

Strig și țîrîna dă din cap că e ocașă și pe ramuri netezesc locul mugurilor din daltă.

Laud oțelul, imi aleg cuvintele bine. Flăcările bat din palme cu temeii Oglinda pinii stă fermă atrînată în mine, strămoșii nu se mai satură de stat în fața ei.

Firea oțelului mi-e cunoscută, puterea lui în mina fierăriei e cheie. Sudoarea de mică știu cum e crescută și numai fruntea e patul unde-i place să steie.

Cred în aerul din oțelărie mîierbîntat; știu că nu ajungu să putrezesc pe jos. Culoarea cerului — uități-vă — cu mine mina a dat, Dunărea face chipul curentului electric frumos.

Aeru-i nedormit, se cunoaște de departe, carcările în se adîncesc înruno. Timpla oțelurilor e coperta de carte pe care timpul și-a scris numele cu mina. Izvorul cu pumni în peritele luminii a bătut; muncitorii aruncă haine noi oțelului ce de sine se prînde.

La Galați oțelul atît de mare s-a făcut încît știe singur în numele muncitorului lumina de unde se aprinde.

Vasile Macovicu

Ion Trif Pleșa

PUTEREA IUBIRII

CITE CEVA DESPRE OAMENI, IUBIRE ȘI MUNCA

drumurile sălășiene își trec prin inimă. Nu neapărat pentru că pleci într-acolo cu o stare sufletească aparte, ci pentru că oamenii locului îți induc, pur și simplu, trăiri așezate, un ritm dilatat, în care ai timp să te bucuri pe deinde, ca într-o noaptea, de faptul că viața mai curge încă după certitudinile străvechi. Sint ei, acești oameni, un fel de statui ce învață mersul pe jos. Au reacții lente și discrete, de parcă s-ar supune unui ritual. Nu e incetinirea proverbial invocată în suete de cafeana, ci scemul unei voine călitate în foc și apă rece. E grilă afectivă îndelung exersată care le face vitalitatea simplă și sigură în rosturi, robustă, și, tocmai de aceea, domoală în manifestări.

Sălășeanul trăiește într-o tradiție vie, activă. El merge încet, dar sigur. Sălășeanul reasează fapte și sensuri la temelia prezentului. Nu-și privește peste umăr trecutul, dar nici nu-l ignoră. Cornel Grad, un excelent cercetător al istoriei acestor locuri, imi spune că documentele, mărturiile în piatră, relicvele de aici, prezente la tot pasul, sint adîmna Frumosei din păruca adormită. El spun că fiecare om al meșteugului e prințiu care o trezește. Iată puterea iubirii! Nu uit că fabricile Zalăului sint clădite în locul fostei tabere a lui Mihai Viteazul. E semn că, pentru cei de aici, istoria, vitală ca și aerul fiind, trebuie respirată, mai ales atunci cînd se bucură discret și tonic de munca lor. Acest aer este respirat prin toți porii. Îți dai seama de aceasta, după ce vei auzi crezul mindru al unui sălășean oarecare: „Munca trebuie să meargă, și nu oricum. Meseria e fără pardon, adică sfîntă: nu admite scuze, abateri sau îngăduință”.

DESPRE ȚĂRAN ȘI ORAȘ

Treci prin Camăr. Primarul e preocupat de extinderea micii activități industriale și de sectorul zero de creștere a oilor. Așa se face că peste 60 la sută din absolvenții cu zece clase rămîn în comună, aducînd meseria de țaran în pas cu vremeurile. În Nusfalău, tinăra directoare a Școlii agro-industriale, profesora de limba și literatura română Ruxandra Chirică, e atenă ca tinerii să prîndă rădăcini în pămîntul satului. La Ip, inginerul-șef al A.S.-ului Orfan Ion, fiul lui Ioan și al Măriei, cum îi place să i se spună, te impresionează cu voce înîstioasă: „Toate-s cum trebuie”. Surzi mindru că, și aici, cei de două, trei sau cîteva șchioape în plus au îndelețniciri de țaran, căci, dacă presedinta C.A.P.-ului își vorbește despre cîmpuri și porumb, începe să sfîrșește, chiar acum, în totil iernii, cu un „multumesc din inimă școlii”.

Munca, cea iubire care „nu admite scuze, abateri sau îngăduință”, e un fel de neastîmpăr. Te luminează de-a acestădevăr abia acolo unde îți apare atît de evident încît nu-l mai poți evita. Un loc e întreprinderea de conducători electrici emailați. Superioarea a peste 160 de specialiști cu studii ingineria — în fizică, chimie, electronică, electrotehnică, energetică, informatică — e stimulată și valorificată ca o

Spiru Chintilă: „Tehnologii noi”

VENUS DE ZĂUAN

necesitate vitală. De 7-8 ani, ideile nu se mai strecoară prin toi fetul de comisi, ci își dădesc pe viu utilitatea. Intre cercetare și producție — circuit direct și închis. Pe schimburi, tehnologii culeg informatii de lucru pentru Atelierul de cercetare-proiectare. Cînd e cazul, remediile nu întîrzie, iar soluțiile mai avantajoase nu sint oculte. Dovada: 15 invenții brevetate în ultimii ani. 17 așteptată certificatul de naștere, multe altele fiind în curs de examinare. Această „siderurgie a unei industrii de vîrf” — cum le place muncitorilor să-si dezmierele întreprinderea — a asimilat bobina de reflexie — pentru TV, în culori, conductoare pentru aviație, pentru tehnica nucleară și în vederea valorificării superioare a cuprului, conductoare emailate de 30 și 40 de microni. Neastîmpărul e colectiv: vor să realizeze o instalație de recuperare a cuprului — din deeurile dușe, pină acum, la Neofar pentru ferurile aliaje — spre a-i ridica gradul de puritate, în măsura în care-i permite o revalorificare superioară, tot pentru piese electronice. Precizarea: suma impurităților cuprului folosit în scopuri electrotehnice este sub 100 krame la tonă. Alt neastîmpăr colectiv: nu peste mult timp, utilajele necesare vor fi construite în aceeași fabrică.

Citesc într-un documentar — Locuri și momente istorice în Sălaj — semnal, ca supliment de suflet în lecțiile de istorie, de profesorul Dumitru Birjag, inspector școlar: „În hotarul satului, la „calea oilor”, sau între hotarul dintre Răstoitul Mare și Răstoitul decert, se găsesc urme ale omului ce trăia acum ca. 4000 (de ani — n.n.), în epoca neolitică, documentate de multimea obiectelor descoperite aici cu ocazia lucrărilor agricole”. „Urind din băile din Meseseni din Sus ca. 500 m, pe culmea dealului numit de localnici „Oșoiul Măcăului”, călătorul va fi surprins de multimea fragmentelor ceramice de o factură deosebită. Sint fragmente din vasele unui trib din epoca bronzului, trib ce a trăit aici cu ca. 1600 de ani î.e.n.”. „ZĂUAN. Pe teritoriul satului au fost descoperite, în ultimii ani, mai multe puncte arheologice. Cea mai importantă așezare a fost depistată chiar în cuprinsul satului, la punctul numit „Dilma cimitirului”. Terasa care se ridică deasupra Barzului se prezenta deosebit de propice pentru întîrpierea unei așezări preistorice de lună durată. În urma săpăturilor întreprinse de Muzeul de istorie și artă Zalău, au ieșit la iveală urmele unei așezări neolitice, au fost găsite fragmente ceramice, unele de

65 DE ANI DE LA FĂURIREA P.C.R.

DICTIONAR ROMÂN

smaranda jelescu

Căsu, în care brațul ține
Sufletul nostru românesc I
O, fiii tăi, cu ochii-n soare
Căsuți în Mureș ca-n legendă
O, fiii tăi cei scerși
Ca griul scump al libertății să stăruie
in veșnicie
O, fiii tăi, în moarte frați I

ITINERAR LIRIC

Pe Mureș — destin vertical

Pe creasta crăpată de vint a istoriei patriei mele
Rotundă
A sunat ora destinului tău, Transilvanie
mândră I
Ascultă, popor al meu, cum tresare
Miezul fierbinte de țară, în soare I
Ascultă, popor al meu, cum strămoșii
Bătrini viloroși cu fruntea-n visare
Cu steaguri române crestale de spade
Te opără încă cu umbra lor mare,
Cu moartea-n copite de cal I
Ascultă cum Mureșul poartă cu sine
O lege cu sens vertical I

E ora, Transilvanie, e ora I
In era noastră, eră mare,
Spălată ești de chinuri grele
Tu, vatră sfântă și străbună
Și surdă la toate
Ingină cîntec vechi și nou
Despre eterna ta splendoare
Despre destinul tău erou I

Noi nu venim de nicăieri
Că vatră sfântă ne-a fost locul
Cu dealuri line și lumini
Cu limba dulce ca dreptatea
Și împede ca adevărul I

E vatra noastră-mbelșugată
De singele căzut în glie
Cea mai de preț și necurmată
Pecete pentru veșnicie...

Mureșul știe și păstrează
Trecerea iute ca un fulger
A voievozului — legendă
Erou între eroi, Mihail I
Mureșul știe și păstrează
Privirea arsă de virtute
Împătimită de idei
Și pustiiți de o febră fără alirții
A libertății
E cărturarul Gheorghe Șincai
E cărturarul Iancu însuși
Tribuni și păstrători de limbă
Tribuni și păstrători de țară
E flacăra eternă-n care
Arde lăcră dreptatea noastră
Cu tricolorul cîngătoare I

Eroi au fost, eroi sînt încă...
Mă-nchin la tine, măică țară
Pămîntul meu bogat de jertfe

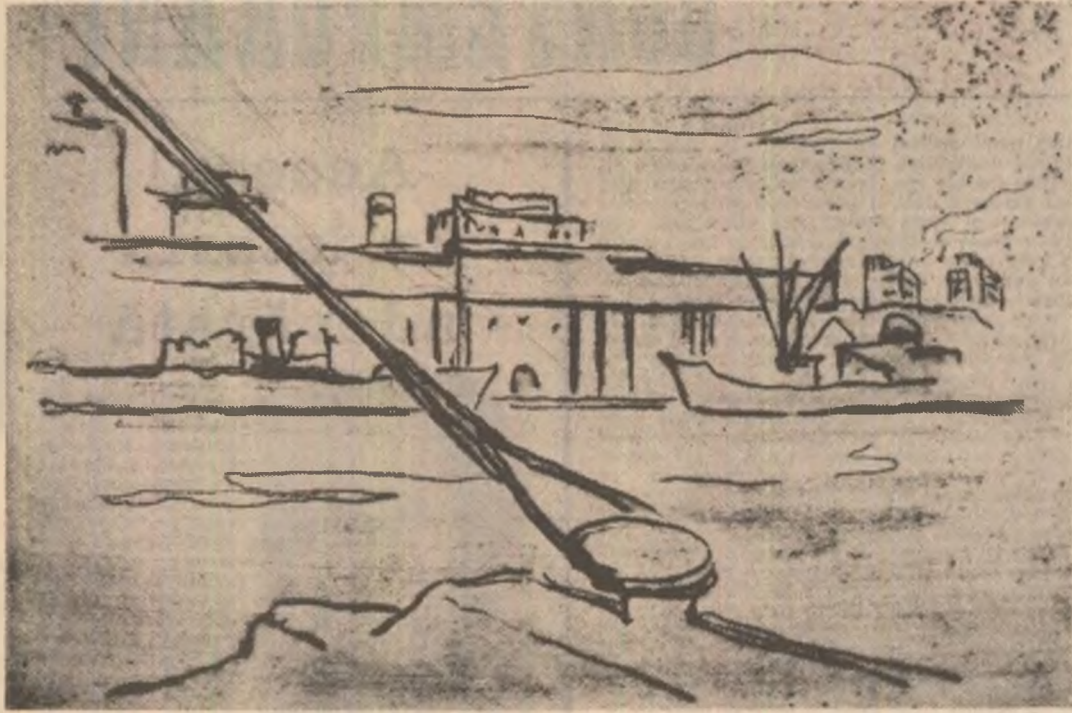
CUMPĂNĂ

Nea Ion

Nea Ion știe că, înainte de a pune gînd
rău omenirii, înainte de a privi cu
cinism pe ercane, în birouri somptuoase,
ruine de orașe, părinți înnebuniți
și copii înfometați, responsabili temporari
cu destinul planetei și-au contrastat, grîulii, căde-
posturi subterane și supraterane. Noi, celalți,
și mulți care sîntem sarea pămîntului, putem
să pierim, sintem „liberi” să creăm, o genera-
ție-două, bunuri materiale și spirituale și, după
aceea, să mișcăm pămîntul sau piatra pe care
locuim. Muncim ca să ducem mai departe isto-
riea dar, conform legii capitalului, lege care
stăpînește continentele de mai multe secole,
prin filiere subtile, sudoarea geografică a scoar-
ței terestre hrănește viețelul de aur, bine păzit
de bombardiere și bine înbrăcat în arme ato-
mice să nu-l pătrundă niciodată frigul existen-
țial. Noi locuim într-un sat sau într-un oraș al
unei țări care vrea, după un obicei bătrînesc,
să-și vadă de treabă. Nea Ion vrea să-și creeze
copilul sau copiii și să fie lumea sfîntoasă,
e convins că are dreptul la un loc sub soare și

răsare un gest de la mil de kilometri care-
i avertizează singele și-i judecă cu egoism atroce,
cu indiferență și cinism, „dreptul de ființă bio-
logică. Nu eu sînt acela care provocă acest
virtej responsabil al istoriei” — își spune el
și are perfectă dreptate. Nea Ion munceste, își
vede de treabă și nu-și face planuri de războaie
mondiale. El se crede, cu îndreptățire, om între
oameni, nu supraom sau țară. El își învață
copilul să ducă lumea mai departe, nu face din
el un păstrător peste decenți al vreunei ideo-
logii revanșarde. Nea Ion îi spune fiului său să
aibă grijă de familie și de țară, nu-l îndreaptă
niciodată, încurcat, către unul dintre punctele
cardinale să-l lanțuzească cu dumsăni planetei.
Dacă Nea Ion este genial, este genial pentru
că este un om obișnuit și are o concepție mo-
rală asupra istoriei. El construiește arătura de
primăvară și de toamnă, construiește lăuze
încărcate cu copii dolofani, construiește griu și
porumb — acestea sînt adăposturile lui anti-
atomice, la lumina zilei. Nea Ion știe multe și
poate multe. Pacea e a lui și războiul — al
altora și el ține pînă la capăt la ce este al lui.
Versurile acestea ale lui Argehezi parcă ar fi
scrise de Nea Ion: „Pe cei ce-aduc războiul
să-i prindă și să-i lege I și puși în cuști pe
roate, tîlhari, nebuni și fiare I să-i poarte-n
huiduială prin țări și prin popoare I”

George Alboiu

Simion Iuga: „Docuri la Constanța”

Sase porti ale cetății mele

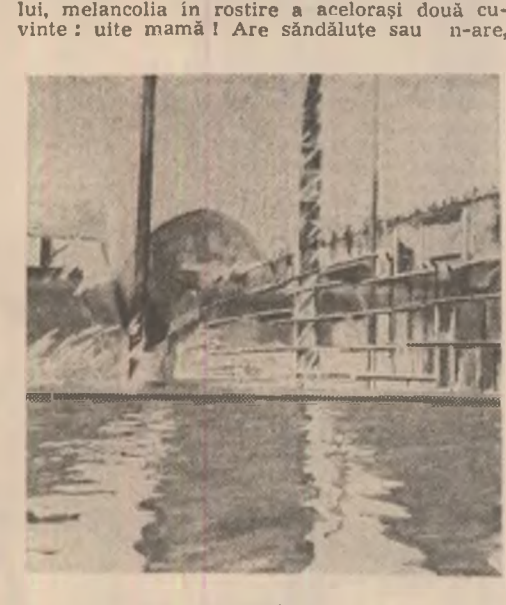
daniel glinea

Omină de copil tresaltă, degetul arătător
fixează un punct sau o imensitate,
cîrind soarele va atrina ca un clopot
de biserică maramureșană deasupra
bătrînelui Tomca, în pămîntul unei țări care
nu e a lui dar în pămîntul unui Pămînt care îi
apartine și lui și o simte acum pentru prima
oară pentru că minua lui tresaltă, inima lui
tresaltă, ochii lui albaștri zvicnesc către un
punct sau o imensitate și sufletul lui exclamă
în limba țării nordice pentru care toate po-
porele lumii ar fi avut o singură traducere
și-un singur înțeles... Uite mamă I

Melancolia întregii lumi topește bronzul țevilor
de tun și al statuilor, Ovidiu tresaltă și el
la auzul acestor cuvinte, devine carne și os,
inimă, suflet și melancolie, pictorul părăsește
soclul și și-l fixează alături în pămîntul bătrî-
nei cetăți, între doi mășini săbatici, mina lui
grea se ridică, mina lui arsă de soarele altor
generații atrinca ca un clopot deasupra acestor
aps și acestor pămînturi, degetul lui fixează
degetul tău un punct sau o imensitate, ucează-și
privirea la albastră asupra acestor fluvii de
oameni care se cobor zăic și la trei ore difere-
te din zi spre a da mina cu toate țărîmurile
lumii, la picioarele tale se află o poartă, de-a
stînga la alta, de-a dreapta ta încă patru, șase
portii toate prin care curge șase fluvii de oameni
pe care tu, frate Amor cel de marmură albă îl
stăpînești, râmii așa, râmii cu mine, râmii pen-
tru alte eternități, vezi, mina nu-ți mai tremură,
ești puternic, seva acestui pămînt, seva cetății
mele îți dă putere, în spatele tău e mama ta,
înțoașce-ți privirea pentru o clipă, e suficient
nimic nu va schimba, mama ta te veghează,
ea e Libertatea cu soclul bine înfipt în pămîntul
cetății mele aici la Tomis dar sînt Pămîntul
tău, ramul de măsline de deasupra capului tău
te va ocroti, și ramul de stejar din mina mamei
te va ocroti pentru alte eternități, pentru
toate eternitățile ce vor urma, privește, la pi-
cioarele tale sînt șase portii, șase fluvii de oa-
meni poartă cuvîntul tău iubire, dragoste ves-
tesce acești supuși ai tăi care m-au învățat pe
mine, bătrînel Tomitan, arta de a iubi, râmii cu
mine, lîngă mine și scrie cealaltă jumătate de
istorie în limba țării tale nordice sau în oricare
altă limbă a Pămîntului, nu contează, înțelesul
te va acleși, privește jos și scrie, scrie că desi
rădăcinile cetății mele sînt amare, călcate de
copiii căilor venite în tropot dinspre Persia
sau dinspre pusturiile Asiei îndepărtate sau de
roțile carrelor venite dinspre Latium, bobul spi-
cului de griu este dulce, și bobul corchinelui
de strugure este dulce, și măruț este dulce

și prunile sînt dulci, scrie, de te cheamă
John sau Ivan; Jean sau Johan,
Ion sau Ioan scrie... Azi-noapte, din
portul cetății mele au plecat șase vase purtînd
spre țărîmurile tale, scrie, înțelesul va fi același
în toate limbile pămîntului, NPK Finlanda, Uree
Egipt sau S.U.A., Filipine sau China, Nitrocal-
car Turcia sau Liban, SSP Nigeria sau Kenya,
Azotat Anglia sau Malaezia, Sulfat Maroc sau
Iran, scrie semnelor tăi din acea țară că din
portul cetății mele a plecat azi-noapte un vas
cîntec alte cetăți spre a rodi sămînța și acolo,
și oriunde, acum și-ntotdeauna, bine și bogat,
dulce și frumos.

Cobor din troileu 44 la Poarta 2. La ora 7, la
ora 15 sau la ora 23 văd un copil blond, roșcat
sau brun, îl aud rostind într-o limbă a pămîntu-
lui pe care nu o cunosc dar o simt, îl simt
umirea, strălucirea de-o clipă din privirea
lui, melancolia în rostire a acelorași două cu-
vinte: uite mamă I Are sândăliu sau n-are,

Vledimir Setran: „Șantierul naval Constanța”

țările lui stau bine înfipte în pămîntul cetății
mele străjuit de doi mășini săbatici, întore
capul și-mi zic că e bine, așa e bine, în spatele
lui este într-adevăr mama sau statuia Libertății
cu ramul de stejar ocrotindu-l, și dacă este
mama sau numai statuia Libertății mea e atît
pentru că statuia Libertății din cetatea mea este
și statuia Libertății de pe planeta lui și numai
asa ar trebui să fie, așa simt coborînd scările
cîntec Poarta 2 cum minua lui mă fixează pe
mine, un om sau o imensitate de oameni cobor-
înd spre a da mina cu toate țărîmurile planetei
pe care Copilul Zeu o stăpînește.
Bătrînel meu prieten coboară de pe soclu
strălucit ce această simțire românească și-i
poruncește, Scrie copile istoria de acum pentru
eternitățile ce vor veni, în orice limbă a planetei
tale cuvîntul tău are același înțeles, NPK sau
SSP, BSP sau AZOTAT, UREE sau SULFAT
nu-s formulele unor bombe misterioase, sofisti-
cate ci ale unor îngrășăminte pentru toate se-
mintele planetei tale să rodească bine și bogat,
dulce și frumos, privește, la picioarele tale sînt
șase portii prin care se scurg șase fluvii de oa-
meni dinspre Roznov și Iașnița, Năvodari și
Valea Călugărească, Tirgu Mureș și Slobozia,
dinspre Valca Seacă spre a da mina cu toate
țărîmurile lumii cu prietenie și pace, aici și cu
ei am învățat toți arta de a iubi în eternitate.

Șase portii are orașul, ne-am învățat toți să-l
spunem Poarta 1, 2 sau 6 dar ele se termină
aici și nici nu se vor termina cîrind pentru că
inimă largă a românului, inimă largă a tomla-
nului se zbate cu pînă de dămnic în pace și
libertate către toate meridianele lumii.

N-ai văzut acel copil din buza dealului ce
străjuiește portul întinzînd mina uimit de ceea
ce-i cuprinde privirea? Nu fiule. Portiile noas-
tre nu se opresc la 6. Privește mai departe, mai
departe unde se vede silueta zveltă a aceluia
rutier, mai jos podul de cale ferată, și mai jos
unde clipa a lovit milenii malul în așteptare s-a
deschis o nouă poartă a noastră către lume. Ca-
nalul, și mai jos unde se văd acum acele schele
și construcții de unde peste nu mult timp vor
săca vasele în pintecelul lor cu trenuri, feribolul,
de unde cîrind miștile noastre se vor întinde
peste Marea cea Mare spre a strînge alte miini
cu prietenie și pace, și dacă fiecare poartă a
noastră nu-si are încă o statuie a ei e pentru că
nu toți în greba noastră către port sau casă am
zărit acel copil cu mina fixată către un punct
sau o imensitate. Pe aproape străjuiește statuia
Kogălniceanului, apropiat-vă și-i veți auzi rostire
din parlamentul țării de ce cînd trupurile
noastre sfîrșite și insingurate nu se adunaseră
încă de pe la cetățile Dunării. Priviți statuia
Eminescului, ochii și fruntea lui îndreptate spre
mare sînt deschiderea noastră către universali-
tate. Ovidiu, străjerul dintotdeauna al cetății
de la Pont, priviți-l, se apropie de el un bătrîn
nordic asupra căruia nu-i distingi decît ochelarii
cu ramă și leniția Dunării. Priviți statuia
cuilorea ochilor dar a bănușii, îl privește cu
umire și respect, Tu ești Ovidiu? pare să-l în-
trebe, cel ce ne-ai învățat arta de a iubi? Deas-
upra porții 2 străjuiește statuia Libertății, mai
aproape și cu o mină întinsă spre port ar putea
să fie statuia Bălcescu și mai în jos, deasupra
porții 3, de acolo de unde scările se prevale în
cascadă ca printr-un defileu spre port, ar putea
să fie statuia Brăncușului, de acolo de sus să-l
lășăm să privească către forma absolută a
nemărginirii noastre născută în satul de pe Jiu,
să fie statuia Iorga și Blaga al nostru, Căntecul și
Vlahuții și cu ei tot atîția copii, copilul Iancu
Ninescu, copilul Bălcescu, copilul cu mina întin-
să către un punct sau o imensitate, uimit de
ceea ce privea lui cuprinde și iubeste, cu de-
gheț îndreptat către un om, un om din mulțime
cu oarmă care coboară zăic pe lîngă un
am trecut și nu l-am văzut, nu l-am cunoscut
încă sau poate îl stăim mai demult, un marinar
sau un docher, un operator de dană sau sti-
vuitor, un măcaragi sau poate un inginer de
marină, sau poate altul de la VITROCIM sau
MEMEC, sau de la ICG sau sudorul din SNC,
sau cefieristul manevrant Tibichi pe lîngă care
am trecut și nu l-am văzut dar ne-am bucura
cu ni-l reamintim sau să-l cunoaștem.

Coboară pe la Poarta 4. Un tren îl aduce, altul
îl întoașce acasă și mereu aceleși trenuri, acele-
și drum care nu mai e lung ca primul, și tim-
pu de dincolo de poartă nu mai e de dra-
goste, nu mai vorbește de femei, lui i-a rămas
dragostea în copiii de-i are șase pe la școli și
el și mic de s-o învrednici să-l facă sef de
gară că nu-i meserie mai acătării ca asta de
chefierist. Coboară scările pe la Poarta 4, se salu-
tă cu paznicul tunelului tot cefierist, aruncă
o privire pe linie să vadă de vagoane care
tren cu care să-și facă de lucru imediat ce se
schimbă. Poate acum îl privește un ochi și-l
arată o mină, să spună sigur așa e Tibichi și
el să răspundă... da, eu sînt manevrantul de va-
goane Tibichi cu un gînd cu strămoșii tăi aici
sau strănepoții te-au adus de pe alte meleaguri
trăce căci soarele e pe fața ta și în ochii tăi cum
de-o vesnicie are podurile dobrogene, mic și
slab ca un cîine hăituit, nu e el cel mai mare
dar e cel mai puternic și cel mai curajos,
mai cu seamă cel mai curajos că așteptă aici
n-ar putea fi manevrant de vagoane să se bage
pe dedesubt, pe sub tamponaș să apuce cupla
în brațe și s-o salte, să o ia din cirig sau să o
pună în cirig.

teatru

Dreptatea cauzei
directoriului Dreptății sociale rămîne
de neclintit. Chiar și în momentul în
care Saru-Sinești propune, șantăind,
eliberarea unui militant socialist.
Punctul culminant se realizează în in-
tîlnirea antinomică dintre pasivnea
intelectualului pentru dreptate abso-
lută și desăvîrșirea istorică, concretă
a luptei de clasă, care duce, obiectiv,
la derogări de la imperatiile jus-
tifiției „absolute”. Intențiile acțiunilor
lui Ruscanu intră în conflict cu ur-
mările lor, ducînd la drama dualității
acestui personaj. Tovarășii de luptă ai
lui Ruscanu și Prada decid nepubi-
licarea scrisorii compromițătoare în
schimbul eliberării lui Petre Boruga.
Pentru Ruscanu — sfîșiat între reve-
larea unui trecut ce coboară anihila-
tor în el și „sacrificiul” cerut în nu-
mele mișcării muncitorești — această
decizie înseamnă „punerea soartei
unui om deasupra cauzei”. În timp
ce, pentru militantul Prada, e mai
important să se demonstreze burge-
ziei că mișcarea muncitorească are
forța de a lupta împotriva teroarelui,
de a-și elibera luptătorii.
Sanda Manu — semnatara regiei —
se apropie de Camil Petrescu cu in-
tenția de a pune accentul pe substan-
țialitatea textului (elimînd scene
divagante, scurtînd lungi tirade ale
unor personaje) în folosul limpezirii

film

Personajele perene ale filmului românesc
În filmografia dedicată subiectelor
care au oglîndit lupta revoluționară a
clasei muncitoare pentru o lume mai
bună și mai dreaptă, **Putea și ade-
vărul** reprezintă un autentic moment
de referință. Surprinzînd retrospectiv
vitorul evenimentelor care au condus
la cucerirea puterii politice și
economice în țara noastră filmul
semnat de Titus Popovici (scenariu)
și Manole Marcus (regia) impune în-
tr-o fericită formulă artistică rapor-
turile dialectice stabile între individ
și societate, între necesitate și întîm-
plare, între aparențele evenimentelor
și esențele care ce acestea evoluau.
Personalitățile nuanțate evocate în
Putea și adevărul au darul perma-
nentei prin firescul adevăr uman
surprins într-o ecuație politică avînd
multiple semnificații. Spre exemplu,
un tandem de personaje greu de uitat
rămîne **Pavel Stoia** (interpretat de
Mircea Albulescu) și **Petre Petrescu**
rol marcant în creația regizoratului
Amza Pellea. Cel doi bărbați s-au
aflat alături, însușiți pînă la sacri-
ficiul suprem de idealurile unei lumi
noi, s-au transformat evoluînd fie-
care conform puternicului caracter
care le-au călăuzit gîndul și fapta în
slujba revoluției. Conflictul ce

conflictului dramatic, al actualizării
lui. Densitatea ideilor, abundența si-
tuațiilor limită și a personajelor pro-
totipice — pentru care fiecare cuvînt
și act capătă proporția gravității ges-
tului definitiv, ireparabil — au im-
pus o concepție regizorală simplă,
netă, urmărind o fuziune între valen-
țele cuvîntelor, a enunțurilor, a jocu-
rilor de cuvinte și înțelesuri și măies-
tria interpretării, spectacolul Naționa-
lului fiind, în cele din urmă, produc-
ția actorului, cum ar spune autorul.
Pentru a contracara, parcă, perico-
lul căderii în excesivitate actoricească,
scenograful Mihai Tofan a reușit
prin decorul creat — cenușiu prim-
planului pe fundalul nostalgicii pil-
pieri a vieții unui București de altă-
dată — să transpună, aici, o a patra
concepție despre teatru (în sensul ce-
lălalt) enunțată de Camil Petrescu), ca
„o rațiune împotriva virtuozității pa-
razitare a actorului”, constatîndu-se,
cu plăcere, că poate interesa nu doar
jocul actorului, ci și mediul, atmo-
sfera în care se petrece acțiunea.
Este cunoscut că, pe linie scenografică,
s-au omis vraturile de ziare, fără de
care o redacție nu-și poate afla ra-
țiunea, ca și rafturile de cărți, despre
care însuși autorul vorbește, despre
care personajele vorbesc, acuzîndu-le
ca sursă de inspirație a idealismului
fanatic, exacerbat, al lui Ruscanu,
sau stării depresive a Mariel. Desigur,
unicitatea semnului care semnifică,
s-ar putea obiecta, suplîneste cantita-
tea. Numai că, într-un astfel de caz,
nu s-ar mai putea vorbi de atmosferă,
de reprezentarea unui text ci de co-
duri, intrînd în codul cifrat al unei alte
viziuni regizorale.

Nicoleta Gherghel

film

ramorfoza în defecte, în trădări prin
lipsa de înțelegere față de sensul real
al evoluției istorice.
Etica revoluționarului comunist ră-
mîne puternică încercătura dramatică
a unei bogate serii de personaje ale
filmelor ultimelor două decenii. Prin-
tre acestea se cuvin amintite portre-
tele unor eroi ca **Dumitru Dumitriu**,
generos și echilibrat, cu replica vie,
scilicitoasă, interpretat cu o sobră
demnitate de **Gheorghe Cozorici** în
Clipa (regia: Gh. Vitanidis), **Maria**
Dinu, specialistă ce încearcă să uite
nedreptatea și să-și cucerească luci-
ditatea și echilibrul în atașantul
film al **Malvinei Ursianu** — **O lumină**
la etajul X, **Horățiu Balthazar Cimpeanu**,
studentul ilegalist hotărît să-și
trîască liber crezul în **Să mori răni**
din dragoste de viața de **Angel Mora**,
scenarist și **Mircea Verolu** (regia).
Lista e lungă și așa amînt aici doar
încă două nume-simbol, și anume:
Anastasia (Duios Anastasia Trecea,
scenariu: **D.R. Popescu**, regia: **Alexan-
dru Talos**) și **Caralea** (Actorul și
săbaticul, scenariu: T. Popovici,
regia: **M. Marcus**). Personajele sem-
nificative ale luptei antifasciste, evolu-
lînd pe traiectorii cu mare încăr-
cătura emoțională, cele două figuri
ale comuniștilor cu sufletul materiali-
zează mereu forța morală a unui
popor care s-a împotrivit războiului,
fascismului, nedreptății oferind mereu
pilduitoare exemple de constință,
modele de neuitat pentru generațiile
prezentului și viitorului.

Călin Stănculescu

65 DE ANI DE LA FĂURIREA P.C.R.

DE IDEI ȘI SENTIMENTE

Poetul și temele lui

Un masiv volum selectiv, din 1973, Gheorghe Tomozei și-l a botezat după titlul unei poezii: „Masinării romantice”. Ce vreau să însemne aceste „masinării romantice”? Probabil, în primul rând, o orgolioasă stare de spirit (nu spusese și Eminescu, după atâtea experiențe: „eu rămân ce-am fost: romantic!”). În al doilea rând, metafora unor „masinării” încumbă ideea unor mecanisme complicate, abilitate, deci ideea mestesugului poetului — element esențial în arta biutieră, adesea caligrafică, a lui Gheorghe Tomozei.

Cea de-a doua mare temă a liricii lui Gheorghe Tomozei, îngemănată cu cea erotică și estetică (de altfel, evocarea vechilor București și invocarea unor amori senzuale au avut o pătrundere de epocă fanariotă), o constituie pasiunea istoriei. O pasiune devoratoare și nu mai puțin voluptuoasă. Pentru că, și aici, poetul caută, adesea, precum în cazul lui Ștefan cel Mare, episoade mai pitorești, oaze de lumină și culoare mai pipărată, cumplita burlescă a eroicului, intrându-se cu viziunea lumescă, demitizantă, desacralizantă a lui Marin Sorescu, (din piesele de teatru).

Voindu-se un nou cronicar reinviind trecutul (mai tirziu își va spune gramatic) autorul Poemului patriei își elogiază, mai întâi, în stilul lui Al. Andreiș, înaintașii, care au totip în slovele letopisetelor și amarul, și mîhnirea țării, dar și bucuria: „Cînd țara răsufla în volnicie, / Voi cu norodul închinată pahare, / vă ospătați cu carnea din frigare, / roșind, în bărbî, cîntîr de veselie” (Cronicele). În volumul Lașcu codrii lor albastru, imaginează o savuroasă scenă comică a sapei generale ce i-a cuprins pe boierii auzul veștii că Tudor, „razvîtatul”, a intrat, cu pandurii săi, în București: „Unui boier de viață veche / i s-a stîns tutunul în cluc / vestea, cînd i-ajunse la ureche / Tudor e la hanul lui Manuc” (Tudor la Hanul lui Manuc).

Odă poezilor daci, din 1965, pregătea terenul pentru viitoarele explorări traco-dacice din imediată Călătoria în Izoane traco-dacice sau, ceva mai tirziu, din volumul Poema patriei. Istoria și permanența patriei, apar într-un loc, transfigurată, cu maximă stilizare, într-o veche pastue botanică: „Bătrîni nu s-au înspăimîntat / de săgețile navălorilor / și-și oblojeau creștii / ferindu-se din calea / ochilor pieziși. / Nu i-au speriat nici războinicii / tînd sub sa / carnea dusmanilor răpuși. / El obișnuia să tîna sub șei / mărunți și rezezi cal... / Apoi se bucurau de pace / zîdind o floare / cu lujerul lung, ca al domniilor / din Bizanț... / ...floarea-soarelui”. (Zidire de floare). O asemenea optică se apropie de viziunea lui D.R. Popescu din piesa Muntele unde regala Dromichales, se îngrijea de stupii cu albine și de fel de fel de buruieni, spre stupeața lui Lisimah, care îi va cădea prizonier.

Volumele Cronica lui Stavrinou, Gloria ierbil (1973) și Poema patriei (1977), poate cele mai valoroase — confirmînd o dată mai mult vocația de poetă arhivă, a lui Gheorghe Tomozei, original prin filigranul săpat chiar pe motive cunoscute — gem de istorie.

Convins că poezia nu înseamnă numai „idei”, că nu înseamnă, în primul rînd „idei”, ci — precum lăsa de înțeles și Ion Pillut în estuile sale — forță de sugestie o cuvîntului muzical încantator și beție de colorit, Gheorghe Tomozei, transcrie în vers cunoscuta cronică a „vistiierului” Stavrinou, despre scurta și fulgerătoare domnie a lui Mihai Viteazul. Compozițional, poetul urmează cu fidelitate structura cronicii lui Stavrinou, dar verbul său are ceva din desenul hieratic al picturilor bizantine, și, totodată, frenezia senzuală, frustetea culorilor carnale ale lui Picu Pătruț sau Gheorghe Pețrășcu; grandiosul burlesc se îngemănează cu grotescul hilar, obținîndu-se nu o dată — cum însuși poetul și-a dorit — autentice „icoane pe sticlă”. Cînd „trece Mihai Vodă la Ruscuc pe pornind lupta cu Mustafa pașa al birui”, imaginea fulgerătoare victoriei a voievodului român bunăoară, asociază parfumului de limbă cronicărească, sublimului eroic, o savoare de dezbrățat orientat schițat ironie în penit: „Sculele banii / Zăceau în zăpădă printre sipele fără lăcate / și printre cadinele răsturnate / cu carnea numai în răsfațuri albind / și-acum desculțe, orbecînd / trase de lungile plete / ca iepelile de coame, fete / tivite printre țesuturi de țurci / bălăbăni în țurci”. Este o închinare a țurci în fața sultanului devine un grotesc sărut al calcîiului: „Pe Sinan pașa, vizirul dîntiul / i-au chemat să-i sărute calcîiul”. Poetul rimează: „Brăila” cu „sila”, „năucul” cu „Ruscucul”, forma verbală populară a persoanei și singular „voi” cu „război”, „Mustafa” cu „raia”, „acesa” cu „Giorgiu Basta”, „auzi” cu „se nevoi”, „alai” cu „Sihlai”, „plan” cu „Sinan”, „poeni”, cu „Călugăreni”, „Ardeal” cu „cal”, „Udrea” cu „Dunărea”, obținînd efecte de un rafinat humor, care, ca o pinză freatică, stăpînește tot subșolul acestei poezii, alături înalt-solenă, sublim-eremonioasă. Cunoscuta luptă și victorie românească de la Călugăreni este sugerată, prin contrast, de o concentrată pagină dantescă: „La Călugăreni, pe pod, / țurcii bulucări mult norod, / dar el (Mihai — n.n.) cu sîră / i-au risipit în smîrc, / de-a războiul, / ca porcii- notau în nămol / de parcă-i sfîșia cu colții / balaurești și cu solzi”.

Că tema eroice istorii naționale reprezintă un loc geometric al meditațiilor lui Gheorghe

Tomozei o demonstrează, cu lux de argumente, amplul volum Poema patriei (1977), dedicat integral unor „subiecte” și motive desprinse din bătrînele cronici și din legendele neamului. Cartea, cu toate gândurile ei, este pusă sub semnul unui motto desprins din însemnările lui Chesarie Dapontes: „Dumnezeu a făcut lumea fără a se gîndi deloc; pe tine, însă, cu marea sa îngrijire. Cerul și pămîntul, fără osteneală; cu tine însă cred că a ostenit. Fala lumii, Valahia! Frumusețea Evropei, Valahia! Livzile tale-s pretutîndi, stupii tăi în tot locul. Ca frunzele-s boii, ca stelele-s oile, ca nisipul sunt caii, căprioarele-s cite volesti, șoimi cît potestî, de iepuri și de cîini te saturi. Adîncurile tale sunt comori, din trupul tău curge în adevăr mîere și lapte, din coapse, apă cu aur curat și lucitor, iar pieptul ți-e împodobit cu cetăți, umerii cu grădini și fruntea cu mînăstiri...”

Se subînțelege de aici că volumul nu-și refuză un anumit ton idilic, o exaltare optimistă evlavioasă, o anume jubilație. De altfel, poetul chiar „teoretizează” undeva nevoia de optimism în abordarea subiectelor din istoria națională. Intențiat pe o observație de bun simț, pe o judecată realistă, convingerea lui Gheorghe Tomozei are toate argumentele în favoarea sa: „Nu ne putem întindea numai pe simlămîntul / jertfelor, evocîndu-l la nesfîrșit / pe Celdepe / / tronul de foc ori Ruptidele — cămile, / poate nu îndeajuns / vorbim despre biruințele noastre. De-am fi fost / numai carne mîncată / de sabia navălorilor / n-am fi rămas ce suntem”. Silogism aforistic, irefutabil, care, ca orice axiomă, nu mai necesită demonstrație. Prin urmare: „Istoria nu e doar acel concentrat de durere / pe care îl soarbe adolescentul căruia-i spunem / că-și uită obîrșia. Nu e doar frigul /

Desen de Mihoela Negru

valeria deleanu

Din istorie

E infinit mai drag partidul la lumina unei frunți Uitați-vă în ochii copiilor Colonizînd visul celor, cînda, căzuți Ocroții pacea sunsului înflorit Istoria e o cămășă roșie pe care fiecare dar noi o poartă, sărbătorindu-le, partid!

Idealul istoric

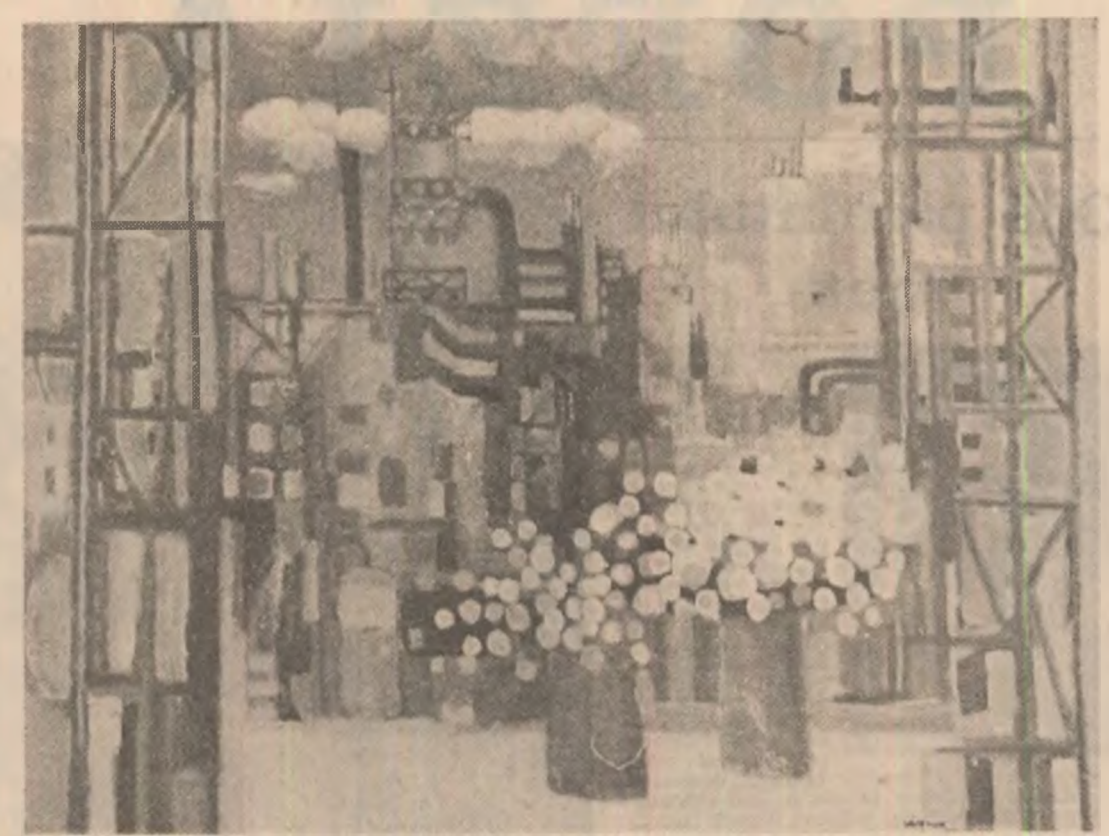
Desigur, idealul istoric s-a împlinit Putem crea monumente înfipte în timp, putem crea murmururi eterne, dinspre inimă suitoare, Mers solemn către departe Partid, conducător, vi se dă iubire nemăsurată!!! Pruncii se nasc, simțînd pe frunte răsuflarea curată.

Martirii

Ar mai fi martirii... Ei s-au dat jos de pe rug Cămășile li s-au aprins, ei le-au îndalțat steaguri în văzduh Se luminează steaguri în văzduh Din miini le răsărea soarta.

Grigore Arbore

de astăzi, este, hotărît lucru, mult mai reflexiv și poate mai neliniștit decît cel de alaltăieri. Se deduce mai ales în portrete, unde luciditatea ironică sau solemnitatea cordială de altădată sînt înlocuite de o introspectivă neliniște. Ipostaza căutăată este, în fapt, cea a propriului eu deplasat în alt chip, scrutat cu o înfrigurare ce nu atinge coarda expresionistă, nu șochează, nu strigă, ci doar solicită. Dincolo de aceste aspecte marcînd într-un fel apropierea propriilor disponibilități intelective îl regăsim pe artistul stăpîn pe sine, lipsit de orice inhibiție în fața temei, dispus să se aplece asupra ei cu cordialitate și chiar afecțiune, dacă simte că este cazul. Sinceră și jovială rămîne pictura lui Pillută chiar în ipostazele ei de necăutăată gravitate. Darul comunicării directe, neostentative, rămîne calitatea cea mai de preț a artei unui artist ce a traversat toate virsele creației închinînd bilanțul în activ. A-i spune „maestre” și a-l clasifica pe Pillută ar însemna să renunțăm la imaginea sa de „copil teribil” al generației sale, pe care și-a purtat-o ca pe o dulce povară peste decenii.

Octavian Vișan: „Fereastra”

nistor tănăsescu

Roșu de România

În primăvara României ard pădurii de muguri într-o biruință partidul nostru-nscrie pe stîndard lumina lor ca fructele-n sămînță

cum tatălui și mamei îi sint fiul și mă închin sfios în fata lor / imi pun speranța-n unul și-nțitui partid izvorit din dorul lor

o singură culoare-ncepe spectrul și tot florul zării îl domină o singură culoare imi dă dreptul să te iubesc partid în ani lumină!

A fi tînăr

A fi tînăr, iar și iarăși, ca un zeu neostenit susținînd un cer albastru cu lumina de frunte a fi tînăr mai însemnă o poruncă de-implinit — de arat cu brazi în floare vesnicia unui munte primăvara vieții noastre își deschide brațul larg nici o frunză nici o cîntec nu rămîne de drapele-mpurpurate vînturi pașnice primenind cu gînduri bune dorul dragostei de țară

a fi tînăr, iar și iarăși, într-o bună dimineață cînd pîrînții încă liniari nu s-au depărtat respirînd cu mult nesățiu limba lor ca o dulceață ccre seamănă prin vreme cîntece în ciocirlii tîneresc, prin foc și ape, prin iubiri mistuitoare ne purtăm în demnitate inimile la vedere — țara noastră, maica noastră cea în veci nepieritoare macii din ogorul piinii se abțin de la durere

Patrie sau fericire

Nu mai noi ne îndrăgostim de vulturi în zbor, numai noi gîndim un poem pe măsură-ți l Patrie sau fericire — undeva, către ochii tăi de cărbune, undeva, către umerii noștri de sare își face liniște cuiburi și înfloresc trandafirii l Numai noi iți ținem de dor și de sete, numai noi locuim de mii de ani după-amiază unui cuvînt — oglinzile noastre nu se vor sparge nicînd!

Cerul nostru

Atia timp cit noi sintem iubire și țara e-un tîrm de răi visot ne va rămîne-această fericire în veacul vecilor de apărât

ardem ca pomii rodnicii din liveți prin anotimpul păcii în picioare iar clopotele noastre la amieză vestesc nu jale ci înșămîntare cerul nostru e curat ca steaua pe sub cer zilnic ne prind zorii îmbrăcați în mania și-a zăua pururi invincibilă a florii l

Patria

Statuile nu-s din bronz ci din pine cu aburul acestei înțelepciuni ne hrînim privirile zile de-a rîndul — ce eroi ce nume de pășuri urcă pină la noi de ne pîstrează peste iarnă verde pămîntul apoi umblăm în drumul patriei de absorbire totuna cu o cetate a dreptății totuna de tineri ni se așează pe umeri o apăsătoare taină de fericire și nu se mai scutură patrie nici în pragul morții

apoi intrăm în desigurii ucidem intunericul cu a forță se vîd iarăși împreună pe cer luna stelele cine nu crede în lumina cuvîntelor noastre nu știu să fi semănat vreedată miriștile vieții nu i-au înțepat încă picioarele

Patria mea păzitoare

„Mă apropii de patria mea — azi am jurat în fata multimii: „pomul acesta va rodi peste noapte fructe de aur atitea fructe cite pot eu ridica, victorios, in miini deasupra capului meu tînăr” mă apropii de patrie — nu cunosc fericire mai mare decît a mea nici bucurie mai mare decît a multimii fructele mele ogîndindu-se în argintul zori: pletelor mele la doi ochi odată un măr cu totul și cu totul din aur...”

plastică

Ce se mai poate spune nou despre Pillută, artist pe seama căruia s-a consumat destulă vremea de sil-loneri și tipografică? Răspunsul ni-l oferă expoziția abia deschisă la Galeria Municipiului, unde sint grupe de lucrări recente, impregnate încă de mirosul culorilor. Un miros de cîmp proaspăt intrat în primăvară, inundat de flori și de lumină. Fără a fi un jubiliat sau un extaziat în fața spectacolului anotimpurilor, Pillută nu își reține momentul de entuziasm în fața izbucnirilor corolelor. Le privește însă fără pofta lacomă a pictorilor care își scaldă retina cu toate nuanțele. Ca bun degustător, procedează selectiv: „Poftiți — pare a spune, cu cunoscuta-i bonomie. Mă bucur și eu în fața unei plante”. O ia și o examinează, după care propune celorlalți o variantă selectivă și ușor melancolică a contemplării. Sint inimita-

Comunicare directă

bile aceste imagini florale caligrafiate. Precizia liniei nu are cursur; este de o eleganță caldă, ca o îmbrățișare stăpînită. Proiectate pe un fond de regulă alb, florile lui Pillută își exaltă în liniște singurătatea meditativă, într-o calmă tăcere. Despre ele nu se poate scrie folosind vocabularul criticii ci doar reurgînd la ritmurile poeziei. Ritmurii potrivite altminteri și pentru portretele și peisajele sale, dar în alt mod. Nostalgia burgului, semnalată de noi cu alt prilej, tot în aceste coloane, s-a dizolvat într-o nostalgie generică. Ființele și obiectele par intrate într-un con de umbră al amintirii de unde sint reactualizate cu grija de a nu fi tulburate. Ceea ce ochiul a văzut chiar ieri sau astăzi, pare a se așterne pe pinză dîintr-un anotimp incert al memoriei, retrăit cu detașare. Pillută cel

muzică

În privința unui foarte important teritoriu al muzicii vocale și vocal-instrumentale există numeroase cercetări de anvergură, tîndînd deopotrivă spre reconstituirea „drumului” în vremea unor lucrări care s-au impus în constința și istoria neamului cit și spre extragerea unor elemente sintetice, insistînd în special asupra întregirii acestor fapte de cultură în peisajul social și cultural al epocii pe care au caracterizat-o. Din acest punct de vedere, cartea lui Mircea M. Stefănescu (tipărită la Editura Muzicală), Cîntecul revoluționar și patriotic românesc, are o importanță indiscutabilă, cele două tipuri de prezentare, istoriografică și sintetică, fiind, în mod variat, prezente în cele aproape 500 de pagini ale cărții. Structura sumarului este elocventă pentru tratarea unui material foarte vast și, reproducînd aici integral titlurile capitolelor, ne vom face o idee exactă în privința articulațiilor lucrării, orientate în primul rînd după criterii cronologice. Iată deci titlurile capitolelor: I. Cîntec popular și culte ale românilor din secolele XV—XVIII; Expresii ale dorinței de dreptate națională și socială; Cadru de evocare a marilor noștri voievozi și mari conducători de mișcări revoluționare; Reflex al dragostei de

Cîntecul patriotic românesc

(I. Aura revoluțiilor române de la 1821 și de la 1848 și reflectarea acestor ani de generoase aspirații și cumplită confruntări în cîntecul nostru de patrie și de luptă; III. Unirea Moldovei cu Tara Românească la 24 Ianuarie 1859, Independența și războiul pentru Independența României la 1877—1878, Unirea și lupta pentru Unirea Transilvaniei cu România, la 1916—1919 și constituirea Statului național unitar român — la 1 Decembrie 1918, mari momente de istorie celebrare în cîntecul națiunii și armatei; IV. Cîntecul socialist, comunist, țărănesc și muncitoresc, militante și protestatar, de la 1880 la 1914; cîntecul revoluționar de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944; V. Patruzece de ani de cîntec revoluționar și patriotic românesc sau imnurile și marșurile de luptă comunistă, de muncă avîntată pentru progresul, independența și suveranitatea patriei și de suprema atășament față de statul român socialist și, în această viziune, glorificarea Epocii Președintelui Nicolae Ceaușescu, cea mai fertilă perioadă din întreaga noastră istorie națională. Dacă mai adăugăm faptul că fiecare capitol este structurat în subcapitole unitare tematice și diverse în același timp (de pildă, în-

ținem micro-studii dedicate cite unui singur cîntec, cel mai bine reprezentate numeric, alături de scurte schițe sintetice și profiluri compozitoriale ale unor compozitori contemporani deosebit de activi în domeniul acestui generos gen de creație), ne putem face deja o imagine clară asupra unei cărți de importanță în muzicologia românească. Să revenim acum asupra substanței cărții, însoțind ideile lui Mircea M. Stefănescu. Ideea principală a cărții, determinîndu-i totodată și structura, este cea a filiației neinterupte, în vreme, a acestui gen vocal și vocal-instrumental, în perioadele timpurii el îmbrăcînd hainele cîntecului popular deosebit, expresie a „dorinței de dreptate națională și socială”. Cu alte cuvînte, cîntecul este o „reflecție” a conștiinței de clasă a maselor iar, corresponsabil diferitelor mari etape istorice ale societății românești, el va îmbrăca „haine stilistice” diverse, acestea nealterîndu-i însă substanța ideatică. A doua importantă idee a cărții privește interpretarea intensiei circulației a unor cîntecuri revoluționare intrate în repertoriul mondial (primele titluri de cîntec aparțin în paginile cărții sint Marslieza și Internaționala) pe teritoriile românești, multe din ele suferînd adaptări de versificație și structură metrică sau melodică după legile limbii române și trebuințele momentului respectiv. A treia idee nuanțată tocmai această „adaptare” (care a cuprins și melodii vechi sau străine) influențînd hotărît un întreg repertoriu în care poezii și compozitori au știut să redea realității vii, ideli juste, idealuri nobile, care s-au impus tocmai datorită acestor calități.

Viorel Crețu

ÎN INTERESUL SUPREM AL PĂCII, AL CAUZEI ÎNTELEGERII

Să înceteze recurgerea la forță!

Actuala, extrem de actuală prin permanența...

strădaniile de azi ale salvării progresului și civilizației...

Apel la rațiune

Am reconstituit din documente oficiale mersul celui de-al doilea război mondial...

Acțiunile militare americane împotriva Libiei readuc spectrul unui război nuclear...

Nu-mi pot imagina cum arată un oraș al amintirii mele respirând soarele și briza Mediteranei...

Nicolae Dan Fruntelă

DIN LIRICA SOVIETICĂ

Mă rogi

Mă rogi să-ți povestesc despre război Dar n-ai mai vrea să mă întorc în timp...

Și timpul

Și timpul trece fără să ne-ntrebe Dacă ne place să fim mai cărunți...

În românește de Dumitru Bălan și Teofil Bălaj

Din anii vechi

Din anii vechi nu vreau să-ți amintesc Nici bucurii puțin nici tristețe...

Nici nu mai vreau să mă-nlînesc cu mine Că nu mi-e dor de mine niciodată...

REVISTA STRĂINĂ

LITERATURA FRANCEZĂ a pierdut în aceste zile doi scriitori reprezentativi: Simone de Beauvoir și Jean Genet...

IN LUNA IULIE, lumea muzicală internațională va marca centenarul morții marelui compozitor Franz Liszt...

UN CRITIC incisiv este David McDuff, recenzentul celor mai noi traduceri de poezie românească în Anglia...

Despre viață

Am avut prilejul în urmă cu doi ani să călătoresc în Libia...

Am avut prilejul în urmă cu doi ani să călătoresc în Libia...

mă starea de încredere, starea de pace. România, președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu...

Constantin Stan

DREPTUL VITAL

istoria omenirii este istoria războaielor sale? Fapt notabil nu atât pământ, cât războaiele...

exploda. Tot cu milioanele se numără și săracii lumii a treia și a patra. Sint 800 de milioane...

Sânsele progresului sînt enorme, aflate la îndemîni și neutilizate în numele unei cauze stră-

line tuturor oamenilor normali: terorizarea păcii. Prin implicatii succesive marasaul inarmărilor afectează...

corie. În fiecare an, șapte milioane de hectare de sol arabil intră în comă...

Intr-o asemenea context, scutit de eroe echi-voc, într-o asemenea lume cu evoluții sinuoase și trăind într-un grav climat de încordare...

În cadrul programelor de dezarmare ne pronunțăm ferm pentru diminuarea caracterului militar al pactului NATO și al Tratatului de la Varșovia...

Radu Budeanu

SPORT

Fericit pentru luna aprilie

Scriu cu litere de mărghitar, lingă stearstra umbră de mari elchiorini de glicină: Steaua a invins cu 3-0 pe Anderlecht și s-a calificat în finala Cupei campionilor europeni...

gătoare. Prezență la sărbătoarea jupurii și înecunării, nu vom uita niciodată că această primăvară ne-a înălțat în virtutea cel mai amefitor al bucuriei...

Fănuș Neagu

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dan Fruntelă, Mihai Ungheanu (redactor șef adjuncți), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA: București, Piața Scltelui nr. 1, tel. 17 32 80

ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95

Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA SCITEI